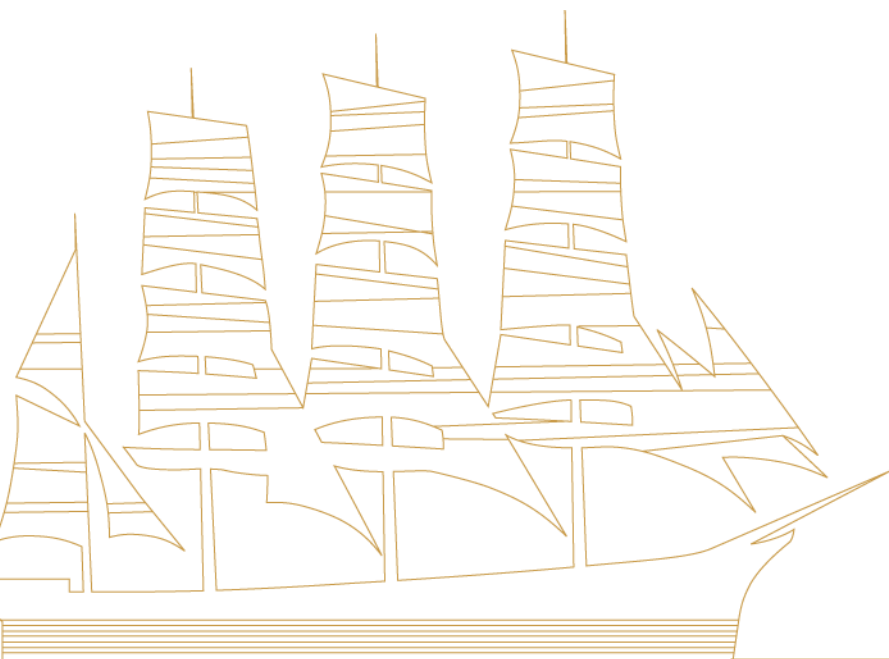


Upphandlingsdirektiv för Mariehamns stad

Godkänd av stadsstyrelsen 14.02.2019, 45 §



Innehåll

Upphandlingsdirektiv för Mariehamns stad	2
1 Syfte.....	2
2 Upphandlingsdirektivets tillämpningsområde	2
3 Stadens upphandlingsorganisation	2
4 Elektronisk upphandling	3
5 Krav på konkurrensutsättning	3
6 Tillsynsmyndighet över EU-tröskelvärdet.....	3
7 Upphandlingsplan	3
8 Upphandling över EU-tröskelvärdena (EU-upphandling)	4
9 Upphandling under EU-tröskelvärdet.....	4
10 Beräkning av upphandlingens värde	4
11 Beslutanderätt i upphandlingsärenden	4
12 Upphandling hos inköpscentral	5
13 Köp mellan staden och dottersamfund	5
14 Horisontellt samarbete mellan upphandlande enheter	6
15 Upphandling av revision.....	6

Upphandlingsdirektiv för Mariehamns stad

1 Syfte

Detta direktiv ersätter Mariehamns stads tidigare utfärdade upphandlingsanvisningar.

Upphandlingsdirektivet syftar till att precisera förfaringssättet för upphandlingar i Mariehamns stad. Direktivet syftar inte till att ge uttömmande sakkunskap i upphandlingsfrågor eller ingående redogöra för olika förfaringssätt. För sådan information hänvisas till kommunförbundets sidor på upphandling.fi samt material på stadens intranät (ankaret) med information i upphandlingsfrågor.

2 Upphandlingsdirektivets tillämpningsområde

Tillsynen för iakttagandet av direktiven för upphandling hör till normalt chefsarbete. Det innebär att informera anställda om innehållet i detta direktiv för upphandling.

I upphandlingsdirektivet används samlingsbegreppet upphandlande enhet för alla stadens myndigheter, bolag och andra organ.

Upphandlingsdirektivet ska iakttas av samtliga stadens upphandlande enheter. Detta upphandlingsdirektiv ska tillämpas på stadens samtliga upphandlingar. Om dessa direktiv skall omfatta även stadens dottersamfund fastställs det i stadens koncerndirektiv.

Upphandlingsdirektivet ska iakttas oberoende av om anbudssökanden eller anbudsgivaren eller avtalsleverantören är ett dottersamfund till staden, en enhet som är anknuten till staden eller en annan aktör.

3 Stadens upphandlingsorganisation

En upphandlande enhet är en organisation som representeras av till exempel ett organ eller en tjänsteinnehavare i staden. Stadens upphandlande myndigheter och deras underlydande upphandlande enhet eller ett organ inom dessa utgör vid upphandlingar part och beställare i kontrakt.

Förvaltningschef och avdelningschefer ansvarar för att den/de som avropar från ramavtal har sakkunskap om avtalets innebörd.

Stadsledningens finanskansli ansvarar för stadens förvaltningsövergripande upphandlingar och stadens upphandlingsverksamhet som helhet. En upphandlande enhet som omfattas av eller anmäler sitt intresse för en förvaltningsövergripande samordnad upphandling ska vara beredd på att bistå med egna resurser i den utsträckning som krävs för genomförandet av konkurrensutsättningen.

Finanskansliet ger vägledning och råd om upphandlingsförfaranden samt bistår stadens upphandlande enheter avseende i frågor och tillämpningen av stadens upphandlingsdirektiv.

4 Elektronisk upphandling

All upphandling (inkluderar direktupphandling) ska i huvudsak genomföras i stadens elektroniska upphandlingsverktyg.

Det är alltså i normalfallet inte önskvärt att ta emot anbud i form av papper vid upphandling.

5 Krav på konkurrensutsättning

Stadens upphandlande enheter ska i sin upphandling underlätta för små, medelstora leverantörer att lämna anbud genom att till exempel dela upp en upphandling i flera delkontrakt. Uppdelning av en upphandling i delar är således tillåten, och ska särskiljas från det förbud mot att dela upp upphandlingar som avses när det uppskattade värdet beräknas eller när upphandlingar med olika tröskelvärden kombineras på ett konstgjort sätt.

Grundprincipen är att all upphandling ska präglas av affärsmässighet, konkurrens och objektivitet. Därtill ska stadens särskilda krav på kvalitet, miljö och social hänsyn alltid beaktas utöver de allmänna principerna om likabehandling, icke-diskriminering, öppenhet och proportionalitet.

Anbudsfrågan ska vad gäller såväl form som omfattning ställas i relation till föremålet för upphandlingen. Kostnaderna från anbudsförandet bör jämföras med de besparingar som åstadkoms med det, som exempel ska omfattningen och mängden av annonsering stå i proportion till den uppskattade nyttan av den.

6 Tillsynsmyndighet över EU-tröskelvärdet

Upphandlingsinspektionen är tillsynsmyndighet i enlighet med landskapslagen (2017:80) om tillämpning på Åland av riks författningar om offentlig upphandling samt de övriga uppgifter som ålagts myndigheten.

Myndigheten är en följd av EU-direktiv och ska utöva tillsynen över de offentliga upphandlingar som görs på Åland (Landskapslag om Upphandlingsinspektionen, ÅFS 2017:81).

7 Upphandlingsplan

Upphandlande enheter ska årligen lägga upp en upphandlingsplan utgående från detaljbudgeten.

Upphandlingsplanen är en förteckning över de upphandlingar som under kommande budgetår man planerar att genomföra. I upphandlingsplanen infogas också uppgifter om upphandlingarnas ansvarspersoner och tidsscheman.

Vid planering av upphandlingar ska man beakta att det för upphandlingar över EU-tröskelvärdena normalt tar sex till tolv månader att genomföra upphandlingsprocessen. Även vid upphandlingar under EU-tröskelvärdet ska man ha god framförhållning och upphandlingar bör inledas senast fyra (4) månader innan ett kontrakt är tänkt att träda i kraft.

Upphandlingsplanen ska tillställas stadsledningens finanskansli för kännedom som förutom att ha i uppgift att kartlägga möjligheterna att kombinera upphandlingar av samma typ,

även tar ställning till vilka upphandlingar som ska konkurrensutsättas centraliserat och vilka som ska genomföras decentraliserat av de olika sektorerna.

8 Upphandling över EU-tröskelvärdena (EU-upphandling)

All upphandling över EU-tröskelvärdena ska följa gällande lagar och bestämmelser och präglas av affärsmässighet, konkurrens och objektivitet.

Enligt landskapslag om tillämpning på Åland av rikslagar om offentlig upphandling (ÅFS 2017:80) ska de finländska lagarna om offentlig upphandling Lag om offentlig upphandling och koncession 29.12.2016/1397 (upphandlingslagen) samt Lag om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster 29.12.2016/1398 (upphandlingslagen för särskilda sektorer) tillämpas vid upphandlingar över EU-tröskelvärdena.

9 Upphandling under EU-tröskelvärdet

Konkurrensutsättning och opartiskhet är norm inom all upphandling även under EU's tröskelvärdet. Huvudregeln är att anbudsfrågan utannonseras eller riktas till minst tre leverantörer. Avsteg i form av direktupphandling kan göras i fråga om upphandlingar där värdet är ringa eller direktupphandling annars är påkallat.

10 Beräkning av upphandlingens värde

Utgångspunkten kan anses vara den upphandlande enhetens egen bedömning av upphandlingskontraktets värde. Beräkningen av upphandlingens värde ska grunda sig på den totala ersättningen som ska betalas, exklusive mervärdesskatt. Det innebär att t.ex. möjliga alternativa sätt att genomföra upphandlingen och options- och förlängningsklausuler som ingår i upphandlingskontraktet, samt provisioner eller ersättningar till anbudssökande eller anbudsgivare ska inkluderas.

Den upphandlande enheten ska dock bedöma upphandlingens värde genom en tillbörlig och tillräckligt noggrann utredning. Om värdet obefogat beräknats fel och priserna för de godkända anbuden avsevärt överstiger det värde som den upphandlande enheten uppskattat och särskilt om EU-tröskelvärdet överskrids, ska en ny annons publiceras om upphandlingen.

En upphandling får inte spjälkas upp i syfte att underskrida gällande tröskelvärdet. Man får heller inte beräkna upphandlingens värde på ett missvisande sätt för att kringgå bestämmelserna om god upphandlingssed. Återkommande upphandlingar, vilka var för sig underskrider tröskelvärdet men under räkenskapsperioden sammanlagt klart överskrider tröskelvärdet, ska upphandlas på en gång som en större helhet enligt detta upphandlingsdirektiv.

11 Beslutanderätt i upphandlingsärenden

Ett upphandlingsbeslut är ett i kommunallagen definierat myndighetsbeslut med vilket organet eller tjänste- eller befattningsinnehavaren som har beslutanderätt gör ett avgörande om upphandling och bestämmer om dess verkställande.

Befogenheterna att fatta upphandlingsbeslut fastställs i stadens förvaltningsstadga.

Upphandlingsbeslut fattas och upphandlingskontrakt ingås av det organ eller den tjänsteinnehavare som fått beslutanderätt i upphandlingsärenden genom instruktion (förvaltningsstadgan) eller genom ett annat förvaltningsbeslut baserat på den.

12 Upphandling hos inköpscentral

Mariehamns stads upphandlande enheter har möjlighet att utnyttja tjänsterna hos en inköpscentral eller att anmäla sitt intresse för att ansluta sig till ett ramavtal som redan konkurrensutsatts av en inköpscentral.

Om man ansluter sig till ett kontrakt som inköpscentralen har konkurrensutsatt ska man se till att det inte görs några inköp utanför kontraktet.

Det organ eller den tjänsteinnehavare som har rätt att fatta beslut i den aktuella upphandlingen har även beslutanderätt om huruvida en upphandling ska göras via en inköpscentral.

En inköpscentral är en upphandlande enhet som anskaffar varor, tjänster och byggtreprenader för sina ägare och kunder, eller för dem förhandlar fram ramavtal och upphandlingskontrakt samt ansvarar för administrationen av kontrakten.

I regel förbinder sig den upphandlande enheten till inköpscentralernas konkurrensutsättningar redan i beredningsskedet innan centralen publicerar en upphandlingsannons. De upphandlande enheter som deltar i en upphandling har i beredningsskedet av en anbudsfrågan möjlighet att påverka innehållet i den.

13 Köp mellan staden och dottersamfund

Huvudregeln är att de resurser som är gemensamma för staden ska nyttjas i första hand. Beträffande stadens dottersamfund (dotterbolag) regleras detta av ett särskilt koncerndirektiv.

Stadens anskaffning från ett dottersamfund undantas från upphandlingskyldighet under förutsättning att:

- Staden ensamt eller tillsammans med andra upphandlande enheter utövar kontroll över detta dotterbolag (kontrollkriteriet), och
- dotterbolaget utövar den huvudsakliga delen av sin verksamhet tillsammans med den upphandlande enheten (verksamhetskriteriet).

Båda kriterierna måste vara uppfyllda, i annat fall är undantaget inte tillämpligt.

Eftersom upphandling hos en ansluten enhet (dotterbolag) är fråga om ett undantag från allmänna unionsrättsliga principer ska undantaget tolkas strikt och tillämpas restriktivt. Den som åberopar undantaget har bevisbördan för dess tillämplighet och måste därmed visa att förutsättningarna är uppfyllda.

Ett dottersamfund som själv per definition är en upphandlande enhet kan dessutom själv göra upphandlingar hos ägarna utan konkurrensutsättning, förutsatt att ägarna ensamt eller tillsammans utövar ett bestämmande inflytande över bolaget.

14 Horisontellt samarbete mellan upphandlande enheter

Undantaget för samarbetsavtal innebär att upphandlande enheter kan träffa samarbetsavtal med varandra utan att genomföra upphandlingar enligt upphandlingslagen. Det finns flera villkor som ska vara uppfyllda för att undantaget ska gälla.

Upphandlingslagen tillämpas inte på sådana upphandlingskontrakt mellan upphandlande enheter genom vilka de upphandlande enheterna i samarbete och för att uppnå gemensamma mål genomför sådana offentliga tjänster i det allmännas intresse som de ansvarar för. En förutsättning är dessutom att högst fem procent och en andel på högst 500 000 euro av de tjänster som berörs av samarbetet produceras för andra än avtalsparterna. När procentandelen bestäms ska som grund användas den genomsnittliga totala omsättningen under tre år omedelbart innan kontraktet ingås eller ett annat motsvarande verksamhetsbaserat belopp.

15 Upphandling av revision

Upphandling av revision för staden och stadens dotterbolag samordnas av staden som en helhet.